

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่ชนบทยากจน เขตการศึกษา 11 แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ

2.1 ด้านการศึกษา

2.2 ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

2.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม

2.4 ด้านสุขภาพอนามัย

2.5 ด้านการเมืองการปกครอง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครู และข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างบทบาทของครูประถมศึกษาโรงเรียนในโครงการและนอกโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ในเขตชนบทยากจนในการพัฒนาชุมชน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4 สถานภาพครูในเขตพื้นที่ชนบทภาคจน

สถานภาพ	ครูในโครงการ		ครูนอกโครงการ		รวม	
	กศ.พช.		กศ.พช.		จำนวน N=372	ร้อยละ
	จำนวน N=134	ร้อยละ	จำนวน N=238	ร้อยละ		
1. โรงเรียน	134	36.0	238	64.0	372	100
2. เพศ						
ชาย	84	62.7	95	39.9	179	48.1
หญิง	50	37.7	143	60.1	193	51.9
3. อายุ						
ต่ำกว่า 20 ปี	-	-	-	-	-	-
21 - 30 ปี	79	59.0	151	63.4	230	61.8
31 - 40 ปี	33	24.6	50	21.0	83	22.3
41 - 50 ปี	19	14.2	28	11.8	47	12.7
51 - 60 ปี	3	2.2	9	3.8	12	3.2
4. วุฒิการศึกษา						
ป.กศ. ชั้นต้นหรือเทียบเท่า	16	11.9	24	10.1	40	10.7
ป.กศ. ชั้นสูงหรือเทียบเท่า	53	39.6	77	32.3	130	34.4
ปวส. หรือเทียบเท่า	7	5.2	8	3.4	15	4.0
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	40	29.9	98	41.2	138	37.1
ปริญญาโท	-	-	1	0.4	1	0.3
พิเศษครูมัธยม (พ.ม.)	14	10.5	20	8.8	34	9.1
ปวช.	2	1.5	8	3.4	10	2.7

ตารางที่ 4 (ต่อ)

สถานภาพ	ครูในโครงการ กศ.พช.		ครูนอกโครงการ กศ.พช.		รวม	
	จำนวน N=134	ร้อยละ	จำนวน N=238	ร้อยละ	จำนวน N=372	ร้อยละ
เกษตรกรรมศึกษา						
ตอนปลาย	-	-	2	0.8	2	0.6
ครูพิเศษมูล (ครู พ.)	1	0.7	-	-	1	0.3
ครูประถมศึกษา (ครู ป.)	1	0.7	-	-	1	0.3
5. ประสบการณ์ในการ ทำงาน						
1 - 5 ปี	59	44.0	111	46.7	170	45.7
6 - 10 ปี	34	25.4	55	23.1	89	23.9
11 - 15 ปี	20	14.9	36	15.1	56	15.1
มากกว่า 15 ปี	21	15.7	36	15.1	57	15.3
6. ภูมิลำเนาเดิม						
อำเภอเดียวกับที่โรงเรียนตั้งอยู่	45	33.5	98	41.2	143	38.4
อำเภออื่นแต่อยู่ใน จังหวัดเดียวกับที่โรงเรียนตั้งอยู่	27	20.1	46	19.3	73	19.6
จังหวัดอื่น	62	46.3	94	39.5	156	42.0

ตารางที่ 4 (ต่อ)

สถานภาพ	ครูในโครงการ กศ.พช.		ครูนอกโครงการ กศ.พช.		รวม	
	จำนวน N=134	ร้อยละ	จำนวน N=238	ร้อยละ	จำนวน N=372	ร้อยละ
7. สถานภาพในการ รับราชการ						
เริ่มรับราชการที่ นี้เป็นแห่งแรก	71	53.0	115	48.3	186	50
ขอย้ายหรือโอนมา จากโรงเรียนอื่น	60	44.8	120	50.4	180	48.4
กำลังทดลองปฏิบัติ ราชการ	3	2.2	3	1.3	6	1.6
8. งานพิเศษที่ทำนอกเหนือ จากการสอน *						
งานธุรการ	36	28.9	73	30.7	109	29.3
งานฝ่ายปกครอง	23	17.2	31	13.0	54	14.5
งานวิชาการ	35	26.1	64	26.9	99	26.6
งานแนะแนว	10	7.5	10	4.2	20	5.4
งานกิจกรรมนักเรียน	66	49.3	100	42.0	166	44.6
งานห้องสมุด	15	11.2	29	12.2	44	11.8
งานพัสดุโรงเรียน	6	4.5	14	5.9	20	5.4
งานสหกรณ์โรงเรียน	12	9.0	9	3.8	21	5.7
งานการเงินโรงเรียน	10	7.5	11	4.6	21	5.7
งานอาคารสถานที่	3	2.2	10	4.2	13	3.5

* เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 4 (ต่อ)

สถานภาพ	ครูในโครงการ		ครูนอกโครงการ		รวม	
	กศ.พช.		กศ.พช.		จำนวน N=372	ร้อยละ
	จำนวน N=134	ร้อยละ	จำนวน N=238	ร้อยละ		
งานอนามัยโรงเรียน	4	3.0	10	4.2	14	3.8
งานประชาสัมพันธ์โรงเรียน	1	0.7	2	0.8	3	0.8
งานโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน	2	1.5	3	1.2	5	1.3
งานโครงการเกษตรในโรงเรียน	1	0.7	1	0.4	2	0.5
9. การช่วยงานพิเศษในชุมชน*						
ไม่เคยช่วยเหลือเลย	9	6.7	65	27.3	74	19.9
เป็นวิทยากรของชุมชน	19	14.2	17	7.1	36	9.7
เป็นกรรมการหมู่บ้าน	24	17.9	16	6.7	40	10.8
เป็นลูกเสือชาวบ้าน	28	20.9	39	16.4	67	18.0
เป็นสมาชิกอาสา						
รักษาคืนแค้น	1	0.7	4	1.7	5	1.3
เป็นเจ้าหน้าที่ชุดคุ้มครองหมู่บ้าน	2	1.5	2	0.8	4	1.1
เป็นกรรมการวัด	19	14.2	22	9.2	41	11.0

* เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 4 (ต่อ)

สถานภาพ	ครูในโครงการ กศ.พช.		ครูนอกโครงการ กศ.พช.		รวม	
	จำนวน N= 134	ร้อยละ	จำนวน N= 238	ร้อยละ	จำนวน N=372	ร้อยละ
เป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับการ จัดกิจกรรมของชุมชน เป็นเลขานุการสภาตำบล (กศต.)	89	66.4	77	32.4	166	44.6
เป็นคณะกรรมการสนับสนุน การปฏิบัติการพัฒนาชนบท ระดับตำบล (คปต.)	-	-	9	3.8	9	2.4
เป็นศูนย์ทบทวนการศึกษา - วิชาการ	-	-	3	1.2	3	0.8
เป็นที่ปรึกษาประจำหมู่บ้าน	3	2.2	2	.8	5	1.3
เป็นที่ปรึกษาประจำคุ้ม ในหมู่บ้าน	3	2.2	3	1.2	6	1.6
เป็นที่ปรึกษาหมู่บ้าน อพป.	1	0.7	1	0.4	2	0.5
เป็นกรรมการร้านค้า - สหกรณ์หมู่บ้าน	1	0.7	1	0.4	2	0.5
เป็นกรรมการ จปฐ. - ประจำหมู่บ้าน	-	-	1	0.4	1	0.3
เป็นผู้ฝึกสอนศูนย์ฝึกกีฬา ประจำตำบล	1	0.7	2	0.8	3	0.8
เข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง - ที่ชุมชนมีกิจกรรม	4	3.0	12	5.0	16	4.3

ตารางที่ 4 (ต่อ)

สถานภาพ	ครูในโครงการ		ครูนอกโครงการ		รวม	
	กศ.พช.		กศ.พช.			
	จำนวน N=134	ร้อยละ	จำนวน N=238	ร้อยละ	จำนวน N=372	ร้อยละ
10. จำนวนชั่วโมงที่สอน ทอส์ปคาห์						
1-5 ชั่วโมง	5	3.7	12	5.0	17	4.6
6-10 ชั่วโมง	9	6.7	4	1.7	13	3.5
11-15 ชั่วโมง	6	4.5	15	6.3	21	5.6
16-20 ชั่วโมง	17	12.7	48	20.2	65	17.5
21-25 ชั่วโมง	64	47.8	94	39.5	158	42.5
มากกว่า 25 ชั่วโมง	33	24.6	65	27.3	98	26.3
11. จำนวนชั่วโมงทอ สป์คาห์ที่ทำงานพิเศษ ในโรงเรียนนอกเหนือ จากการสอน						
ไม่ได้ช่วยทำเลย	6	4.5	24	10.1	30	8.1
1-5 ชั่วโมง	78	58.2	153	64.3	231	62.1
6-10 ชั่วโมง	29	21.6	33	13.9	62	16.6
11-15 ชั่วโมง	10	7.5	9	3.8	19	5.1
มากกว่า 15 ชั่วโมง	11	8.2	19	8.0	30	8.1

จากตารางที่ 4 สรุปได้ว่า สถานภาพครู

1. โรงเรียน จำนวนครูในเขตพื้นที่ชนบทยากจนเมื่อจำแนกตามโรงเรียนแล้ว เป็นครูอยู่ในโรงเรียนโครงการ กศ.พช. ร้อยละ 36.0 และครูอยู่นอกโครงการ กศ.พช. ร้อยละ 64.0

2. เพศ ครูในเขตพื้นที่ชนบทยากจน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ เป็นเพศหญิงร้อยละ 51.9 เป็นเพศชายร้อยละ 48.1 เมื่อจำแนกตามโรงเรียนแล้ว ปรากฏว่าเป็นครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. เพศหญิงร้อยละ 37.3 เพศชายร้อยละ 62.7 และเป็นครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. เพศหญิงร้อยละ 60.1 เพศชาย ร้อยละ 39.9

3. อายุ ครูในเขตพื้นที่ชนบทยากจนร้อยละ 61.8 มีอายุระหว่าง 21-30 ปี มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 22.3 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 12.7 มีอายุ ระหว่าง 41 - 50 ปี และร้อยละ 3: 2 มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามโรงเรียน พบว่า ครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ร้อยละ 59.0 มีอายุระหว่าง 21 - 30 ปีมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 24.6 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 14.2 มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี และร้อยละ 2.2 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ตามลำดับ ส่วนครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ร้อยละ 63.4 มีอายุ ระหว่าง 21 - 30 ปี มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 21.0 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 11.8 มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี และร้อยละ 3.8 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ตามลำดับ

4. วุฒิการศึกษาสูงสุด ครูในเขตพื้นที่ชนบทยากจน ร้อยละ 37.1 มีวุฒิปริญญาตรี หรือเทียบเท่ามากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 34.4 มีวุฒิป.กศ.ชั้นสูงหรือเทียบเท่า และ จำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 0.3 มีวุฒิปริญญาโท ครู พ. และครู ป. ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามโรงเรียน พบว่า ครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ร้อยละ 33.6 มีวุฒิป.กศ.ชั้นสูง หรือเทียบเท่ามากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 29.9 มีวุฒิปริญญาตรี หรือเทียบเท่า ซึ่งเป็นวุฒิสองระดับที่ครูในโครงการมี และจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 0.7 มีวุฒิกฎ พ. และ ครู ป. ส่วนครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ร้อยละ 41.2 มีวุฒิปริญญาตรี หรือเทียบเท่ามากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 34.4 มีวุฒิป.กศ.ชั้นสูงหรือเทียบเท่า และจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 0.3 มีวุฒิปริญญาโท ครู พ. และครู ป. ตามลำดับ

ปริญญาตรี หรือเทียบเท่ามากที่สุด รองลงมาร้อยละ 32.3 มีวุฒิ ป.กศ.ชั้นสูง หรือเทียบเท่า และจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 0.4 มีวุฒิปริญญาโท

5. ประสบการณ์ในการทำงาน ครูในเขตพื้นที่ชนบทยากจนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานน้อยที่สุดคือ 1 - 5 ปี รองลงมา มีประสบการณ์ในการทำงาน 6 - 10 ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 11 - 15 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด

เมื่อจำแนกตามประเภทโรงเรียน พบว่า ครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยที่สุด คือ 1 - 5 ปี รองลงมา มีประสบการณ์ในการทำงาน 6 - 10 ปี และจำนวนน้อยที่สุดมีประสบการณ์ในการทำงาน 11 - 15 ปี ส่วนครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยที่สุด คือ 1-5 ปี รองลงมา มีประสบการณ์ในการทำงาน 6 - 10 ปี และจำนวนน้อยที่สุดมีประสบการณ์ในการทำงาน 11 - 15 ปี และมากกว่า 15 ปี

6. ภูมิลาเนาเดิม ครูในเขตพื้นที่ชนบทยากจน ร้อยละ 42.0 มีภูมิลาเนาเดิมอยู่ในจังหวัดอื่นมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 38.4 มีภูมิลาเนาเดิมอยู่ในอำเภอเดียวกับที่โรงเรียนตั้งอยู่ และครูที่มีภูมิลาเนาอยู่ในอำเภออื่น แต่อยู่ในจังหวัดเดียวกับที่โรงเรียนตั้งอยู่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 19.6

เมื่อจำแนกตามโรงเรียน พบว่า ครูโรงเรียนโครงการ กศ.พช. ร้อยละ 46.3 มีภูมิลาเนาเดิมอยู่ในจังหวัดอื่นมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 33.5 มีภูมิลาเนาเดิมอยู่ในอำเภอเดียวกับที่โรงเรียนตั้งอยู่ และครูที่มีภูมิลาเนาเดิมอยู่ในอำเภออื่น แต่อยู่ในจังหวัดเดียวกับที่โรงเรียนตั้งอยู่ มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 20.1 ส่วนครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ร้อยละ 41.2 มีภูมิลาเนาเดิมอยู่ในอำเภอเดียวกับที่โรงเรียนตั้งอยู่มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 39.5 มีภูมิลาเนาเดิมอยู่ในจังหวัดอื่น และครูที่มีภูมิลาเนาเดิมอยู่ในอำเภออื่น แต่อยู่ในจังหวัดเดียวกับที่โรงเรียนตั้งอยู่ มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 19.3

7. สถานภาพในการรับราชการ ครูในเขตพื้นที่ชนบทภาคจน ส่วนใหญ่ร้อยละ 50 เริ่มรับราชการที่โรงเรียนนี้เป็นแห่งแรก รองลงมาร้อยละ 48.4 ขอย้ายหรือโอนมาจากโรงเรียนอื่น และจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 1.6 กำลังทดลองปฏิบัติราชการ

เมื่อจำแนกตามโรงเรียน พบว่า ครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ส่วนใหญ่ ร้อยละ 53.0 เริ่มรับราชการที่โรงเรียนนี้เป็นแห่งแรก รองลงมาร้อยละ 44.8 ขอย้ายหรือโอนมาจากโรงเรียนอื่น และจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 2.2 กำลังทดลองปฏิบัติราชการ ส่วนครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ส่วนใหญ่ร้อยละ 50.3 ขอย้ายหรือโอนมาจากโรงเรียนอื่น รองลงมาร้อยละ 48.3 เริ่มรับราชการที่โรงเรียนนี้เป็นแห่งแรก และจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 1.3 กำลังทดลองปฏิบัติราชการ

8. งานพิเศษที่ทำนอกเหนือจากการสอน ครูในเขตพื้นที่ชนบทภาคจนส่วนใหญ่ ร้อยละ 44.6 ทำงานกิจกรรมนักเรียน รองลงมาร้อยละ 29.3 ทำงานธุรการ และจำนวนน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 0.5 ทำงานโครงการเกษตรในโรงเรียน

เมื่อจำแนกตามโรงเรียน พบว่า งานพิเศษที่ครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ทำนอกเหนือจากการสอน ส่วนใหญ่ร้อยละ 49.3 ทำงานกิจกรรมนักเรียน รองลงมาร้อยละ 28.9 ทำงานธุรการ และจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 0.7 ทำงานประชาสัมพันธ์โรงเรียนและทำงานโครงการเกษตรในโรงเรียน ส่วนงานพิเศษที่ครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ทำนอกเหนือจากการสอน ส่วนใหญ่ร้อยละ 42.0 ทำงานกิจกรรมนักเรียน รองลงมาร้อยละ 30.7 ทำงานธุรการ และจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 0.4 ทำงานโครงการเกษตรในโรงเรียน

9. การช่วยงานพิเศษในชุมชน ครูในเขตพื้นที่ชนบทภาคจนส่วนใหญ่ร้อยละ 44.6 เป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของชุมชน รองลงมาร้อยละ 19.9 ไม่เคยช่วยงานพิเศษในชุมชนเลย และจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 0.3 เป็นกรรมการ จปฐ. ประจำหมู่บ้าน

เมื่อจำแนกตามโรงเรียน พบว่า การช่วยงานพิเศษในชุมชนของครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.4 เป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม

ของชุมชน รองลงมา ร้อยละ 20.9 เป็นลูกเสือชาวบ้าน และจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 0.7 เป็นสมาชิกอาสาสมัครกักตักแค้น เป็นที่ปรึกษาหมู่บ้าน อฟป. เป็นกรรมการร้านค้า สหกรณ์หมู่บ้าน และเป็นผู้ฝึกสอนศูนย์ฝึกกีฬาประจำตำบล ส่วนครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ส่วนใหญ่ ร้อยละ 32.4 เป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของชุมชน รองลงมา ร้อยละ 27.3 ไม่เคยช่วยงานพิเศษในชุมชนเลย และจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 0.4 เป็นที่ปรึกษาหมู่บ้าน อฟป. เป็นกรรมการร้านค้าสหกรณ์หมู่บ้าน และเป็นกรรมการ จปฐ. ประจำหมู่บ้าน

10. จำนวนชั่วโมงที่สอนต่อสัปดาห์ ครูในเขตพื้นที่ชนบทภาคจนส่วนใหญ่ ร้อยละ 42.5 มีจำนวนชั่วโมงที่สอนต่อสัปดาห์ 21-25 ชั่วโมง รองลงมา ร้อยละ 26.3 สอนมากกว่า 25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 3.5 สอน 6-10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

เมื่อจำแนกตามโรงเรียน พบว่าครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ส่วนใหญ่ ร้อยละ 47.8 มีจำนวนชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์ 21-25 ชั่วโมง รองลงมา ร้อยละ 24.6 สอนมากกว่า 25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 3.7 สอน 1-5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ส่วนครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ส่วนใหญ่ ร้อยละ 39.5 มีจำนวน ชั่วโมงที่สอนต่อสัปดาห์ 21-25 ชั่วโมง รองลงมา ร้อยละ 27.3 สอนมากกว่า 25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 1.7 สอน 6-10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

11. จำนวนชั่วโมงที่ทำงานพิเศษนอกเหนือจากการสอนในโรงเรียนต่อสัปดาห์ ครูในเขตพื้นที่ชนบทภาคจน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.1 ทำงานพิเศษ 1-5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ รองลงมา ร้อยละ 16.6 ทำงานพิเศษ 6-10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 5.1 ทำงานพิเศษ 11-15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

เมื่อจำแนกตามโรงเรียน พบว่า ครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.2 ทำงานพิเศษนอกเหนือจากการเรียนการสอนในโรงเรียน 1-5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ รองลงมา ร้อยละ 21.6 ทำงานพิเศษ 6-10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 4.5 ไม่ได้ช่วยทำงานพิเศษเลย ส่วนครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.3 ทำงานพิเศษนอกเหนือจากการเรียนการสอนในโรงเรียน

1-5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ รองลงมาร้อยละ 13.9 ทำงานพิเศษ 6-10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
จำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 3.8 ทำงานพิเศษ 11-15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 บทบาทของครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่ชนบทยากจน เขตการศึกษา
11 ในการพัฒนาชุมชน

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของครูโรงเรียนประถมศึกษา
ในเขตพื้นที่ชนบทยากจน ในการพัฒนาชุมชน ด้านการศึกษา ตามการรับรู้
ของตนเอง

บทบาทในการพัฒนาชุมชน ด้านการศึกษา	$\bar{x}$	แปลความ	S.D.
1. จัดสนับสนุนให้มีแหล่งบริการข่าวสารด้าน วิชาการ	3.06	ปานกลาง	1.09
2. จัดสนับสนุนให้มีแหล่งบริการข่าวสารทาง ด้านอาชีพ	2.76	ปานกลาง	1.09
3. จัดสนับสนุนให้มีแหล่งบริการข่าวสารประจำวัน และข่าวสารรัฐบาล	3.00	ปานกลาง	1.16
4. เปิดโอกาสให้ประชาชนใช้บริการห้องสมุด โรงเรียน	2.78	ปานกลาง	1.28
5. จัดนิทรรศการทางวิชาการและเผยแพร่ผล งานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชน	2.77	ปานกลาง	1.03
6. บริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพแก่นักเรียน และประชาชน	3.05	ปานกลาง	1.01
7. มีการนำผลงานวิจัยทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง กับท้องถิ่นมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาชุมชน	2.60	ปานกลาง	1.06
8. ร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ให้การศึกษานอก เวลาแก่ผู้ใหญ่และเยาวชน	2.88	ปานกลาง	1.17
9. เสนอแนะให้ประชาชนรู้จักวางแผนและ ประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่นเพื่อ ประโยชน์ในการพัฒนาชุมชน	2.92	ปานกลาง	1.10
รวม	2.87	ปานกลาง	0.81

จากตารางที่ 5 จะเห็นว่า การรับรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่ชนบทยากจน เกี่ยวกับบทบาทของครู ในการพัฒนาชุมชนด้านการศึกษา โดยส่วนรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กิจกรรมที่ครูมีบทบาทมากที่สุด คือ จัดสนับสนุนให้มีแหล่งบริการข่าวสารด้านวิชาการ รองลงมาคือ บริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพแก่นักเรียนและประชาชน และกิจกรรมที่ครูมีบทบาทน้อยที่สุด คือ มีการนำผลงานวิจัยทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นมาใช้ เป็นข้อมูลในการพัฒนาชุมชน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของครูโรงเรียนประถมศึกษา
ศึกษาในเขตพื้นที่ชนบทยากจนในการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ
ตามการรับรู้ของตนเอง

บทบาทในการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ	$\bar{x}$	แปลความ	S.D.
1. จัดกิจกรรมส่งเสริมการเกษตรตามความต้องการของท้องถิ่นและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น	2.79	ปานกลาง	1.12
2. จัดนิทรรศการ แนะนำอาชีพที่เหมาะสมในท้องถิ่น	2.33	น้อย	1.00
3. เชิญวิทยากรผู้มีความรู้ ความชำนาญหรือผู้ที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพของท้องถิ่น มาบรรยายเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียนและประชาชน	2.43	น้อย	1.01
4. ช่วยเหลือแนะแนวทางในการศึกษาความรู้เพิ่มเติมทางด้านอาชีพ	2.73	ปานกลาง	0.97
5. ประสานงานกับหน่วยงานอื่น เพื่อส่งเสริมและฝึกฝนอาชีพให้แก่ชุมชน	2.60	ปานกลาง	1.11
6. จัดหาหรือแนะนำแหล่งพันธุ์พืช ผักปุย และให้ความรู้ในการใช้ยาปราบศัตรูพืช แก่นักเรียนและประชาชน	2.84	ปานกลาง	1.07
7. ส่งเสริมและเป็นตัวอย่างที่ดีในการปลูกผักสวนครัวแก่นักเรียนและประชาชน	3.43	ปานกลาง	1.11
8. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้เรื่องสหกรณ์ เช่น จัดสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนฝึกและเป็นแบบอย่างแก่ประชาชน	3.50	มาก	1.14

ตารางที่ 6 (ต่อ)

บทบาทในการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ	$\bar{x}$	แปลความ	S.D.
9. ให้ความรู้แก่นักเรียนและประชาชนเกี่ยวกับ อุตสาหกรรมในครอบครัว โดยการนำเอา วัสดุในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์	3.09	ปานกลาง	1.08
รวม	2.86	ปานกลาง	0.80

จากตารางที่ 6 จะเห็นว่าการรับรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่ชนบทยากจน เกี่ยวกับบทบาทของครูในการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กิจกรรมที่ครูมีบทบาทมากที่สุด คือ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้เรื่องสหกรณ์ เช่น จัดสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนฝึกและเป็นแบบอย่างแก่ประชาชน รองลงมาคือ ส่งเสริมและเป็นตัวอย่างที่ดีในการปลูกผักสวนครัวแก่นักเรียนและประชาชน และกิจกรรมที่ครูมีบทบาทน้อยที่สุด คือ จัดนิทรรศการแนะนำอาชีพที่เหมาะสมในท้องถิ่น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของครูโรงเรียนประถมศึกษา
ในเขตพื้นที่ชนบทยากจน ในการพัฒนาชุมชน ด้านสังคมและวัฒนธรรม ตาม
การวิจัยของตนเอง

บทบาทในการพัฒนาชุมชน ด้านสังคม และวัฒนธรรม	$\bar{x}$	แปลความ	S.D.
1. ทำคน เป็นตัวอย่างและเป็นผู้นำในการต่อต้าน อบายมุขและยาเสพติด	3.45	ปานกลาง	1.10
2. จัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน เช่น ชักชวน ประชาชนทำความสะอาดสถานที่สำคัญ ทำความสะอาดคูคลอง ช่วยกันปลูกต้นไม้ ฯลฯ	3.59	มาก	1.01
3. จัดกิจกรรมเสริมสร้างความสามัคคีระหว่าง โรงเรียนและชุมชน เช่น จัดแข่งขันกีฬาร่วม กับประชาชน	3.73	มาก	1.12
4. เปิดโอกาสให้ประชาชน ได้ใช้อาคารสถานที่ ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ	3.83	มาก	1.07
5. จัดให้โรงเรียนเป็นศูนย์พักผ่อนหย่อนใจของ ประชาชน	3.28	ปานกลาง	1.13
6. จัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วัน วิสาขบูชา วันเข้าพรรษา วันลอยกระทง วันกตัญญู ฯลฯ	4.03	มาก	0.96
7. ร่วมกับประชาชนประกอบกิจกรรมในวันสำคัญ เช่น วันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา วัน ลอยกระทง วันสงกรานต์ ฯลฯ	4.01	มาก	0.98

ตารางที่ 7 (ต่อ)

บทบาทในการพัฒนาชุมชนบ้านสังคม และวัฒนธรรม	$\bar{x}$	แปลความ	S.D.
8. นำนักเรียนเข้าวัดเพื่อหิ้งเทศน์ ทำบุญตักบาตร	3.88	มาก	1.00
9. นำนักเรียนเข้าวัดเพื่อพัฒนาวัด	3.72	มาก	1.04
10. สนับสนุน ส่งเสริมและจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ ขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น เช่น การ ผลิตเครื่องจักสาน การทอผ้า การปั้น เครื่องปั้นดินเผา การละเล่นพื้นบ้าน ฯลฯ	2.91	ปานกลาง	1.11
รวม	3.64	มาก	0.76

จากตารางที่ 7 จะเห็นว่า การรับรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่ชนบทยากจน เกี่ยวกับบทบาทของครูในการพัฒนาชุมชน บ้านสังคมและวัฒนธรรม โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กิจกรรมที่ครูมีบทบาทมากที่สุด คือ จัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา วันลอยกระทง วันกตัญญู ฯลฯ รองลงมา คือร่วมกับประชาชนประกอบกิจกรรมในวันสำคัญ เช่น วันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา วันลอยกระทง วันสงกรานต์ ฯลฯ และกิจกรรมที่ครูมีบทบาทน้อยที่สุด คือสนับสนุนส่งเสริมและจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น เช่น การผลิตเครื่องจักสาน การทอผ้า การปั้นเครื่องปั้นดินเผา การละเล่นพื้นบ้าน ฯลฯ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของครูโรงเรียนประถมศึกษา
ในเขตพื้นที่ชนบทยากจน ในการพัฒนาชุมชน ด้านสุขภาพอนามัย ตาม
การรับรู้ของตนเอง

บทบาทในการพัฒนาชุมชน ด้านสุขภาพอนามัย	$\bar{x}$	แปลความ	S.D.
1. ให้ความรู้ในเรื่องการบริโภคอาหาร การประกอบอาหารที่ถูกสุขลักษณะ และการถนอมอาหารแก่นักเรียนและประชาชน	3.56	มาก	0.92
2. ให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัยแก่นักเรียนและประชาชน	3.66	มาก	0.90
3. เผยแพร่ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการป้องกันและการรักษาโรคระบาดที่มักจะมีเกิดในชุมชน	3.36	ปานกลาง	1.00
4. ประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการบริการให้ภูมิคุ้มกันโรคภัยเด็ก และกระตุ้นภูมิคุ้มกันโรคในเด็กแรกเข้าเรียนชั้นประถม	3.76	มาก	1.03
5. ประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในการบริการป้องกันโรคติดต่อแก่นักเรียนและประชาชน	3.70	มาก	1.01
6. ประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จัดอบรมแนะนำความรู้ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในชุมชนในเรื่องการไ้ยา และจัดตั้งกองทุนยา	3.08	ปานกลาง	1.13
7. ประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อบรมให้ความรู้ในเรื่องสุขภาพของครอบครัว และชุมชน เช่น การจัดหาผ้าสะอาด น้ำดื่ม และน้ำใช้ สร้างโอ่ง สร้างส้วม ฯลฯ	3.16	ปานกลาง	1.14

ตารางที่ 8 (ต่อ)

บทบาทในการพัฒนาชุมชน ด้านสุขภาพอนามัย	$\bar{x}$	แปลความ	S.D.
8. จัดกิจกรรมร่วมกับประชาชนในการปรับปรุง พัฒนาสุขภาพในชุมชน เช่นการจัดทำ ความสะอาดบริเวณหมู่บ้าน การสร้างส้วม กำจัดขยะ ฯลฯ	3.27	ปานกลาง	1.10
รวม	3.44	ปานกลาง	0.79

จากตารางที่ 8 จะเห็นว่า การรับรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่ชนบทยากจนเกี่ยวกับบทบาทของครูในการพัฒนาชุมชน ด้านสุขภาพอนามัยโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กิจกรรมที่ครูมีบทบาทมากที่สุด คือ ประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในการบริการให้ภูมิคุ้มกันโรคกับเด็ก และกระตุ้นภูมิคุ้มกันโรคในเด็กแรกเข้าเรียนชั้นประถมศึกษา รองลงมา คือ ประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการบริการป้องกันโรคติดต่อแก่นักเรียนและประชาชน และกิจกรรมที่ครูมีบทบาทน้อยที่สุด คือ ประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จัดอบรมแนะนำความรู้ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในชุมชน ในเรื่องการไช้ยา และจัดตั้งกองทุนยา

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของครูโรงเรียนประถมศึกษา
ในเขตพื้นที่ชนบทยากจน ในการพัฒนาชุมชน ด้านการเมือง-การปกครอง
ความการรับรู้ของตนเอง

บทบาทในการพัฒนาชุมชน ด้านการเมือง- การปกครอง	$\bar{x}$	แปลความ	S.D.
1. เป็นกรรมการเลือกตั้งของชุมชน เช่น เลือกตั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	2.31	น้อย	1.34
2. มีส่วนร่วมในการบริหารงานของสภาตำบล	2.05	น้อย	1.24
3. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุขแก่นักเรียนและประชาชน	3.63	มาก	1.04
4. สนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนเข้ารับการ อบรมเพื่อความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน และของประเทศชาติ เช่น การอบรมลูกเสือ ชาวบ้าน การอบรมสมาชิกไทยอาสาป้องกัน ชาติ	3.08	ปานกลาง	1.21
5. แนะนำให้ประชาชนรู้จักใช้สิทธิของคน ตัดสินใจในการเลือกผู้นำ ผู้แทนกลุ่ม หรือผู้แทนราษฎร โดยพิจารณาคุณสมบัติ ที่เหมาะสม	3.37	ปานกลาง	1.13
6. แนะนำหรือให้ความรู้ในเรื่องกฎหมายที่ ชาวบ้านควรรู้ในเรื่องการติดต่อกับการ มาใช้บริการของอำเภอ การทำหน้าที่ ทอลเมืองดี แจ่งเกิด แจ่งตาย ตาม ระเบียบราชการ	3.13	ปานกลาง	1.14
รวม	2.93	ปานกลาง	0.90

จากตารางที่ 9 จะเห็นว่า การรับรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่ชนบทยากจนเกี่ยวกับบทบาทของครูในการพัฒนาชุมชน คำนการ เมืองการปกครอง โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กิจกรรมที่ครูมีบทบาทมากที่สุด คือ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขแก่นักเรียนและประชาชน ร่องลงมา คือแนะนำให้ประชาชนรู้จักใช้สิทธิของบุคคลสนใจในการเลือกผู้นำ ผู้แทนกลุ่ม หรือผู้แทนราษฎร โดยพิจารณาคุณสมบัติที่เหมาะสม และกิจกรรมที่ครูมีบทบาทน้อยที่สุด คือการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของสภาตำบล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของครูโรงเรียน
ประถมศึกษา ในเขตพื้นที่ชนบทยากจน ในการพัฒนาชุมชนแต่ละด้าน
ตามการรับรู้ของตนเอง

บทบาทในการพัฒนาชุมชนของครู	$\bar{x}$	แปลความ	S.D.
ด้านการศึกษา	2.87	ปานกลาง	0.81
ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ	2.86	ปานกลาง	0.80
ด้านสังคมและวัฒนธรรม	3.64	มาก	0.76
ด้านสาธารณสุข	3.44	ปานกลาง	1.14
ด้านการเมืองการปกครอง	2.93	ปานกลาง	0.90
รวม	3.17	ปานกลาง	0.69

จากตารางที่ 10 จะเห็นว่า การรับรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่ชนบทยากจนเกี่ยวกับบทบาทของครูในการพัฒนาชุมชน รวมทุกด้านอยู่ในระดับกลาง ($\bar{x} = 3.17$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า บทบาทของครูในด้านสังคมและวัฒนธรรมมากที่สุด ($\bar{x} = 3.64$) รองลงมาคือ ด้านสาธารณสุข ($\bar{x} = 3.44$) ด้านการเมืองการปกครอง ($\bar{x} = 2.93$) ด้านการศึกษา ($\bar{x} = 2.87$) และด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ($\bar{x} = 2.86$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูในเขตพื้นที่ชนบทยากจน และข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่ชนบทยากจน ตามการรับรู้ของตนเอง

ปัญหา	$\bar{x}$	แปลความ	S.D.	อันดับที่
(1) <u>ปัญหาค้นตัวบุคคล</u>	2.63		0.89	(3)
<u>ก. ประชาชน</u>				
1. ประชาชนไม่สนใจต่อการให้บริการของโรงเรียน	3.03	ปานกลาง	1.18	9
2. การขาดความร่วมมือและสนับสนุนจากประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	3.05	ปานกลาง	1.17	8
3. ประชาชนในชุมชนมีระดับความรู้แตกต่างกัน	3.40	ปานกลาง	1.21	6
4. ประชาชนมีความยากจนหรือมีรายได้น้อย	4.07	มาก	1.07	3
5. ประชาชนมีสุขภาพอ่อนแอเจ็บป่วยเสมอ	2.99	ปานกลาง	1.02	12
<u>ข. ครู</u>				
1. ครูขาดความรู้ความสามารถที่จะให้บริการแก่ชุมชน เช่น ขาดความรู้ความถนัดในวิชาชีพที่จะแนะนำแก่ประชาชนในชุมชน	2.87	ปานกลาง	1.20	14

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ปัญหา	$\bar{x}$	แปลความ	S.D.	อันดับที่
2. คุรขาดความรู้ในการนำ ทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ ในการพัฒนาชุมชน	2.58	ปานกลาง	1.03	17
3. คุรไม่สามารถปรับกิจกรรม ให้เข้ากับทรัพยากรใน ท้องถิ่น	2.38	น้อย	1.05	18
4. คุรขาดการประสานงาน ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ใน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	2.67	ปานกลาง	1.13	15
5. คุรขาดความสัมพันธ์ กับประชาชนในหมู่บ้าน	2.29	น้อย	1.16	18
6. คุรมีเวลาไม่เพียงพอที่จะ ให้บริการแก่ประชาชน	3.01	ปานกลาง	1.33	10
(2) <u>ปัญหาค้นสิ่งแวดลอม</u>	2.82		0.75	(2)
1. เป็นท้องถิ่นขาดแคลน ทรัพยากร เช่น แหล่งน้ำ ที่ดินที่เหมาะสมกับการเกษตร ป่าไม้ ฯลฯ	3.70	มาก	1.23	5
2. เส้นทางคมนาคมไม่สะดวก	3.30	ปานกลาง	1.43	7
3. เป็นท้องถิ่นในเขตคุกคาม ของผู้ออกการร้าย	1.92	น้อย	1.25	21

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค	$\bar{x}$	แปลความ	S.D.	อันดับที่
4. การขาดการประสานงาน ของหน่วยราชการในการ ประสานแผน ประสาน กิจกรรมและเวลาในการ ทำงาน ในการพัฒนาชุมชน	3.00	ปานกลาง	1.15	11
5. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	2.90	ปานกลาง	1.12	13
6. อาคารสถานที่ของโรงเรียน ไม่เอื้ออำนวยต่อการชักชวน ประชาชนให้เข้ามาแสวงหา ความรู้ และให้บริการต่างๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียน	2.62	ปานกลาง	1.34	16
7. การขาดความปลอดภัยใน การปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการ พัฒนาชุมชน	2.29	น้อย	1.21	19
(3) <u>ปัญหาค่างบประมาณ</u>	4.09		0.89	(1)
1. ขาดงบประมาณที่จะใช้สนับสนุน โครงการออกไปพัฒนา ชุมชน	4.12	มาก	1.03	1
2. การจัดสรรงบประมาณใน การพัฒนาชุมชนไม่เหมาะสม	4.02	มาก	1.00	4
3. ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องมือ ส่งเสริมและสนับสนุนวิชา ชีพของชุมชน	4.12	มาก	1.05	1
รวม	3.11	ปานกลาง	0.59	

จากตารางที่ 11 แสดงว่า ความคิดเห็นของครูในเขตพื้นที่ชนบทยากจนเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ปัญหาเรื่องขาดงบประมาณที่จะใช้สนับสนุนโครงการออกไปพัฒนาชนบท ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องมือ สิ่งเสริมและสนับสนุนวิชาชีพของชุมชน ประชาชนมีความยากจนหรือมีรายได้ต่ำ การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาชุมชนไม่เหมาะสม เป็นท้องถิ่นขาดแคลนทรัพยากร เช่น แหล่งน้ำ ที่ดินที่เหมาะสมกับการเกษตร ป่าไม้ ฯลฯ ประชาชนในชุมชนมีระดับความรู้แตกต่างกัน เส้นทางคมนาคมไม่สะดวก การขาดความร่วมมือและสนับสนุนจากประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาในชุมชน ประชาชนไม่สนใจต่อการให้บริการของโรงเรียน ครูมีเวลาไม่เพียงพอที่จะให้บริการแก่ประชาชน การขาดการประสานงานของฝ่ายราชการในการประสานแผน ประสานกิจกรรมและเวลาในการทำงานในการทำงานในการพัฒนาชุมชน ประชาชนมีสุขภาพอ่อนแอเจ็บป่วยเสมอ ไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครูขาดความรู้ความสามารถที่จะให้บริการแก่ชุมชน เช่น ขาดความรู้ ความถนัดในวิชาชีพที่จะแนะนำแก่ประชาชนในชุมชน ครูขาดการประสานงานติดต่อกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาคารสถานที่ของโรงเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการชักชวนประชาชนให้เข้ามาแสวงหาความรู้และให้บริการต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียน ครูขาดความรู้ในการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาชุมชน ส่วนสิ่งที่เป็นปัญหาน้อยคือ ครูไม่สามารถปรับกิจกรรมให้เข้ากับทรัพยากรในท้องถิ่น ครูขาดความสัมพันธ์กับประชาชนในหมู่บ้าน การขาดความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน และเป็นท้องถิ่นในเขตคุกคามของผู้ก่อการร้าย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความคิดเห็นจากคำถามปลายเปิด แบ่งเป็น 2 ตอนคือ

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูในเขตพื้นที่ชนบทยากจนเพิ่มเติม
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูในเขตพื้นที่ชนบทยากจน

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูในเขตพื้นที่ชนบทยากจนเพิ่มเติม

จากแบบสอบถาม 372 ฉบับ มีผู้เขียนปัญหาเพิ่มเติม 74 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 19.9 ดังมีผลสรุปปัญหาและอุปสรรคดังต่อไปนี้

1. ปัญหาด้านตัวบุคคล

ก. ประชาชน มีปัญหาดังนี้

- 1) ประชาชนมีการศึกษาน้อย ไม่ค่อยรู้หนังสือ ไม่สนใจต่อการศึกษา และไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมของโรงเรียน
- 2) ประชาชนส่วนมากขาดความรู้ ความสนใจในการพัฒนาตัวเอง และท้องถิ่น ไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการพัฒนา
- 3) ประชาชนว่างงานหลังจากฤดูการเก็บเกี่ยว จะมีว่สู่มในอบายมุข เช่น เล่นการพนัน เล่นหวยเถื่อน ดื่มสุราเป็นนิจ
- 4) ประชาชนมีหนี้สินมาก
- 5) ขาดผู้นำที่เหมาะสมในการพัฒนา
- 6) ประชาชนมีความเชื่อเก่า ๆ และค่านิยมบางอย่างแบบเก่า เช่น เชื่อเรื่องผีสาป โขคลาง จักจั่นพิชิต่าง ๆ อย่างฟุ่มเฟือย
- 7) ในชุมชนบางแห่ง ประชาชนหลายท้องถิ่นมาอยู่รวมกัน มักแตกแยกเป็นฝ่าย ๆ ขาดความร่วมมือซึ่งกันและกัน

8) ประชาชนบางส่วนใช้ภาษาถิ่น (เขมร ลาว ส่วย) มากกว่าภาษาไทย ทำให้เกิดปัญหาในการสื่อความหมาย

ข. ครู มีปัญหาดังนี้

- 1) ครูพักอยู่ไกลหมู่บ้าน โอกาสเข้าไปคลุกคลีกับประชาชนมีน้อย
- 2) เศรษฐกิจของครูไม่ดี และสวัสดิการยังไม่ดีพอและทั่วถึง ทำให้ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน และการเสียสละ
- 3) ครูมีภารกิจด้านการเรียนการสอนมากเกินไป จึงหาเวลาและโอกาสที่จะออกไปพัฒนาชุมชนได้ไปแค่มิ
- 4) ครูขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี และขาดการประสานงานติดต่อกัน ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างครูกับชาวบ้าน
- 5) ครูขาดความสนใจชุมชน
- 6) ขาดครูวิชาชีพ เช่น ด้านเกษตร เทคนิค
- 7) ครูบางคนประพฤติกินไม่เหมาะสม เช่น มั่วสุมในอบายมุข

มีหนี้สิน

2. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม มีปัญหาดังนี้

- 1) โรงเรียนอยู่ห่างไกลชุมชน
- 2) เป็นท้องถิ่นที่ไม่มีไฟฟ้าใช้
- 3) สภาพท้องถิ่นอยู่ห่างไกลความเจริญ ขาดสถานบริการทางด้านสาธารณสุข และสถานบริการต่าง ๆ

3. ปัญหาด้านงบประมาณ

- 1) มีงบประมาณมาให้ดำเนินการ แต่ขาดการติดตามผล

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูในเขตพื้นที่ชนบทยากจนเพิ่มเติม

จากแบบสอบถาม 372 ฉบับ มีผู้เขียนข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคมาทั้งหมด 213 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 57.3 มีผลสรุปดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาค่านบุคคล

ก. ประชาชน

1) ควรมีการอบรมวิชาชีพ หรือหางานพิเศษให้ประชาชนทำ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้โดยส่งเสริมให้ความรู้วิชาชีพที่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นการปฏิบัติจริง และการนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน (ความถี่ 30)

2) ควรจะอบรมพัฒนาคนและพัฒนาทางจิตใจ โดยให้มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน มีความขยัน อดทน รู้จักช่วยเหลือตนเอง เลิกกลุ่มลงใน อบายมุข เห็นความสำคัญของการพัฒนาในการอยู่ร่วมกัน เห็นประโยชน์ของการรวมกลุ่มพัฒนา ให้รู้จักเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ตลอดจนปลูกฝังให้รักและภูมิใจในท้องถิ่นของตน (ความถี่ 19)

3) จัดการศึกษาทั้งในและนอกระบบ เพื่อให้ประชาชนอ่านออก เขียนได้ (ความถี่ 14)

4) ควรคัดเลือกบุคคลหรือผู้นำในท้องถิ่น เพื่อฝึกอบรมให้เป็นผู้นำท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถ นำไปเผยแพร่และปฏิบัติเพื่อเป็นแกนนำในการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป (ความถี่ 11)

5) จัดหาที่ดินทำกินให้แก่ประชาชนที่ยากจน เพื่อให้ประชาชนชนอยู่ดีกินดี (ความถี่ 4)

6) ชักชวนและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในกิจกรรมของโรงเรียน (ความถี่ 3)

ข. ครู

1) จัดอบรมให้ครูเข้าใจ มีความรู้ในการพัฒนาชุมชน โดยให้ครูไปอบรมวิชาชีพที่ตนคิดหรือส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรมและศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ เพื่อกระตุ้นให้ครูค้นคว้าอยู่ตลอดเวลา (ความถี่ 30)

2) ให้ครูที่อยู่ในชนบทได้รับสวัสดิการมากขึ้น เช่น ค่าพาหนะในการเดินทาง ค่าเบี้ยเลี้ยง เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน รวมทั้งควรจะมีการประกาศเกียรติคุณ ยกย่องชมเชยแก่ครูนักพัฒนา (ความถี่ 26)

3) ควรมีการประชุมสัมพันธที่ถี่ เข้าถึงประชาชนในทุกบ้าน และควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะได้เข้าใจและรู้ปัญหาของชุมชน (ความถี่ 24)

4) ครูควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชน ควรเลิก ลดละอบายมุขต่าง ๆ ควรนำตัวเองและเด็กเข้าหาธรรมะและควรเสียสละอุทิศเวลาเพื่อประโยชน์ส่วนรวม (ความถี่ 21)

5) ให้รู้แน่ชัดว่าขอบข่ายของงานของครูที่แท้จริงมีเพียงใด และกำหนดแนวทางหน้าที่ในการพัฒนาชุมชนของครูอย่างชัดเจน (ความถี่ 6)

6) ควรจัดครูมาประจำให้เพียงพอกับความต้องการของโรงเรียน เพื่อที่ครูจะได้มีเวลาออกไปพัฒนาชุมชนได้บ้าง (ความถี่ 4)

7) ส่งครูเข้ารับการอบรมภาษาถิ่นต่าง ๆ โดยให้ครูสอนกันเอง หรืออาจให้วิทยากรมาสอนเป็นพิเศษ (ความถี่ 3)

8) ให้แต่ละโรงเรียนรับบรรจุครู แยกเป็นวิชาเอก โท ตามความต้องการของโรงเรียน (ความถี่ 2)

2. ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาค้นสิ่งแวดลอม

1) ควรมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น ทั้งทางด้านการคมนาคม โดยปรับปรุงเส้นทางการคมนาคมให้ใช้ได้ตลอดปี รวมทั้งสร้างอ่างเก็บน้ำเพื่อให้น้ำใช้ตลอดปี ไม่ขาดแคลนน้ำใช้ในฤดูแล้ว (ความถี่ 13)

2) ควรมีการชลประทานที่ถี่และทั่วถึง เพื่อจะได้ทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี (ความถี่ 9)

3) ควรมีการขยายการใช้ไฟฟ้าให้ทั่วถึง (ความถี่ 4)

4) ควรหาพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่มาให้ประชาชนปลูก (ความถี่ 4)

5) ชักชวนให้ประชาชนเห็นโทษของการตัดไม้ทำลายป่า และควรส่งเสริมการปลูกป่าทดแทน (ความถี่ 4)

6) ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ควรร่วมมือกันพบปะและปรึกษาร่วมกัน โดยจัดเป็นศูนย์รวมขนาดใหญ่ ทำโครงการร่วมกัน ออกไปให้ความรู้และติดตามผลร่วมกัน (ความถี่ 3)

3. ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาค่าจ้างงบประมาณ

1) ควรจัดงบประมาณให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของชุมชน โดยมีการสำรวจสภาพก่อนจะจัดสรรงบประมาณให้ และควรจัดให้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการติดตามประเมินผล (ความถี่ 18)

2) ควรเพิ่มงบประมาณพิเศษในเขตท้องถิ่นชนบทให้มากขึ้น (ความถี่ 7)

3) ให้ระดมกำลัง จัดหาทุน โดยวิธีร่วมทุนรูปแบบของสหกรณ์ เพื่อให้สวัสดิการแก่สมาชิกและเป็นหน่วยงานรักษาดูแลประโยชน์ของสมาชิก (ความถี่ 4)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างบทบาทของครูประถมศึกษาโรงเรียนใน
โครงการและนอกโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน
ในการพัฒนาชุมชน ด้วยค่าที (t-test)

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบบทบาทของครูประถมศึกษาโรงเรียนในโครงการและ
นอกโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจนในการ
พัฒนาชุมชน ด้านการศึกษา ตามการรับรู้ของตนเอง

บทบาทในการพัฒนาชุมชน ด้านการศึกษา	ครูในโครงการ กศ. พช.		ครูนอกโครงการ กศ. พช.		t
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
1. จัดสนับสนุนให้มีแหล่งบริการ ข่าวสารทางด้านวิชาการ	3.69	0.85	2.71	1.05	9.17*
2. จัดสนับสนุนให้มีแหล่งบริการ ข่าวสารทางด้านอาชีพ	3.32	0.93	2.45	1.04	8.04*
3. จัดสนับสนุนให้มีแหล่งบริการ ข่าวสารประจำวันและชาว สารรัฐบาล	3.61	1.00	2.67	1.12	8.02*
4. เปิดโอกาสให้ประชาชนใช้ บริการห้องสมุดโรงเรียน	3.28	1.15	2.50	1.27	5.85*
5. จัดนิทรรศการทางวิชาการและ เผยแพร่ผลงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชน	3.17	0.91	2.55	1.02	5.90*
6. บริการแนะแนวการศึกษาและ อาชีพ แก่นักเรียนและ ประชาชน	3.48	0.87	2.82	1.01	6.33*

ตารางที่ 12 (ต่อ)

บทบาทในการพัฒนาชุมชน ด้านการศึกษา	ครูในโครงการ กศ.พช.		ครูนอกโครงการ กศ.พช.		t
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
7. มีการนำผลงานวิจัยทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาชุมชน	3.08	0.99	2.34	1.00	6.87*
8. ร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ให้การศึกษานอกเวลาแก่ผู้ใหญ่และเยาวชน	3.27	1.11	2.66	1.16	4.95*
9. เสนอแนะให้ประชาชนรู้จักวางแผนและประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาชุมชน	3.47	0.92	2.61	1.07	7.84*
รวม	3.37	0.60	2.59	0.79	10.11*

* $p < .01$

จากตารางที่ 12 แสดงว่า บทบาทของครูโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชุมชนด้านการศึกษาของครูโรงเรียนในโครงการและนอกโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกกิจกรรม คือ จัดสนับสนุนให้มีแหล่งบริการข่าวสารทางด้านวิชาการ จัดสนับสนุนให้มีแหล่งบริการข่าวสารทางด้านอาชีพ จัดสนับสนุนให้มีแหล่งบริการข่าวสารประจำวันและข่าวสารรัฐบาล เปิดโอกาสให้ประชาชนใช้บริการห้องสมุดโรงเรียน จัดนิทรรศการ

ทางวิชาการ และเผยแพร่ผลงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชน บริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพแก่นักเรียนและประชาชน มีการนำผลงานวิจัยทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาชุมชน ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นให้การศึกษานอกเวลาแก่ผู้ใหญ่และเยาวชน เสนอแนะให้ประชาชนรู้จักวางแผนและประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาชุมชน ซึ่งบทบาทเหล่านี้ ครูโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจนมีบทบาทมากกว่าครูโรงเรียนนอกโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบบทบาทของครูประถมศึกษาโรงเรียนในโครงการและนอกโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจนในการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจและอาชีพตามการรับรู้ของคนเอง

บทบาทในการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ	ครูในโครงการ กศ.พช.		ครูนอกโครงการ กศ.พช.		t
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
1. จัดกิจกรรมส่งเสริมการเกษตรตามความต้องการของท้องถิ่น	3.31	1.01	2.49	1.06	7.28*
2. จัดนิทรรศการ แนะนำอาชีพที่เหมาะสมในท้องถิ่น	2.84	0.89	2.05	0.94	7.98*
3. เชิญวิทยากรผู้มีความรู้ ความชำนาญ หรือผู้ที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพของท้องถิ่น มาบรรยายเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียนและประชาชน	2.93	0.95	2.15	0.93	7.64*
4. ช่วยเหลือแนะแนวทางในการศึกษาความรู้เพิ่มเติมทางด้านอาชีพ	3.18	0.82	2.47	0.95	7.25*
5. ประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อส่งเสริมและฝึกฝนอาชีพให้แก่ประชาชน	3.22	1.04	2.26	0.99	8.82*
6. จัดหาหรือแนะนำแหล่งพันธุ์พืชผักผลไม้ และให้ความรู้ในการใช้ยาปราบศัตรูพืชแก่นักเรียนและประชาชน	3.52	0.79	2.46	1.01	10.52*

ตารางที่ 13 (ต่อ)

บทบาทในการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ	ครูในโครงการ กศ.พช.		ครูนอกโครงการ กศ.พช.		t
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
7. ส่งเสริมและเป็นตัวอย่างที่ดี ในการปลูกผักสวนครัว แก่ นักเรียนและประชาชน	3.91	0.98	3.16	1.08	6.60*
8. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ เรื่องสหกรณ์ เช่นจัดสหกรณ์ ร้านค้าในโรงเรียน เพื่อให้ นักเรียนฝึกและเป็นแบบอย่าง แก่ประชาชน	4.00	0.95	3.22	1.15	6.69*
9. ให้ความรู้แก่นักเรียนและ ประชาชนเกี่ยวกับอุตสาหกรรม ในครอบครัว โดยการ นำเอาวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ให้ เกิดประโยชน์	3.61	0.93	2.81	1.05	7.39*
รวม	3.39	0.60	2.56	0.74	11.12*

* $p < .01$

จากตารางที่ 13 แสดงว่า บทบาทของครูโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจและอาชีพของครูโรงเรียนในโครงการ และนอกโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกกิจกรรม คือ จัดกิจกรรมส่งเสริมการเกษตรตามความต้องการของท้องถิ่น และสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น จัดนิทรรศการแนะนำอาชีพที่เหมาะสมในท้องถิ่น เชิญวิทยากรผู้มีความรู้ ความชำนาญหรือผู้ที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพของท้องถิ่น มาบรรยายเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียนและประชาชน ช่วยเหลือแนะแนวทางในการศึกษาความรู้เพิ่มเติมทางด้านอาชีพ ประสานงานกับหน่วยงานอื่น เพื่อส่งเสริมและฝึกฝนอาชีพให้แก่ประชาชน จัดหาหรือแนะนำแหล่งพันธุ์พืช ผลิตปุ๋ย และให้ความรู้ในการใช้ยาปราบศัตรูพืช แก่นักเรียนและประชาชน ส่งเสริมและเป็นตัวอย่างที่ดีในการปลูกผักสวนครัวแก่นักเรียนและประชาชน จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้เรื่องสหกรณ์ เช่น จัดสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนฝึกและเป็นแบบอย่างแก่ประชาชน และให้ความรู้แก่นักเรียนและประชาชน เกี่ยวกับอุตสาหกรรมในครอบครัว โดยการนำเอาวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งบทบาทเหล่านี้ ครูโรงเรียนในโครงการมีบทบาทมากกว่าครูโรงเรียนนอกโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบบทบาทของครูประถมศึกษาโรงเรียนในโครงการและนอกโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน ในการพัฒนาชุมชนด้านสังคมและวัฒนธรรม ตามการรับรู้ของตนเอง

บทบาทในการพัฒนาชุมชน ด้านสังคมและวัฒนธรรม	ครูในโครงการ กศ.พช.		ครูนอกโครงการ กศ.พช.		t
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
1. ทำตนเป็นตัวอย่างและเป็นผู้นำ ในการต่อต้านอบายมุขและยา เสพติด	3.67	0.96	3.32	1.15	2.97*
2. จัดกิจกรรมรณรงค์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้ เกิดประโยชน์แก่ชุมชน เช่น ชักชวนประชาชนทำความ สะอาดสถานที่สำคัญ ทำความ สะอาดคูคลอง ช่วยกันปลูก ต้นไม้ ฯลฯ	3.97	0.87	3.36	1.02	5.74*
3. จัดกิจกรรมเสริมสร้างความ สามัคคีระหว่างโรงเรียนและ ชุมชน เช่น จัดแข่งขันกีฬา ร่วมกับประชาชน	4.16	0.96	3.49	1.13	5.79*
4. เปิดโอกาสให้ประชาชน ได้ใช้ อาคารสถานที่ของโรงเรียน ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ	4.22	0.85	3.61	1.11	5.59*
5. จัดให้โรงเรียนเป็นศูนย์พัก ผ่อนหย่อนใจของประชาชน	3.68	0.98	3.06	1.15	5.28*

ตารางที่ 14 (ต่อ)

บทบาทในการพัฒนาชุมชน ด้านสังคมและวัฒนธรรม	ครูในโครงการ กศ.พช.		ครูนอกโครงการ กศ.พช.		t
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
6. จัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันวิสาขบูชา วันเข้า พรรษา วันลอยกระทง วันสงกรานต์ ฯลฯ	4.46	0.70	3.79	1.00	6.75 *
7. ร่วมกับประชาชนประกอบ กิจกรรมในวันสำคัญ เช่น วันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา วันลอยกระทง วันสงกรานต์ ฯลฯ	4.43	0.75	3.78	1.02	6.51 *
8. นำนักเรียนเข้าวัดเพื่อหัง เทศน์ ทำบุญตักบาตร	4.28	0.83	3.65	1.02	6.13 *
9. นำนักเรียนเข้าวัดเพื่อพัฒนาวัด	4.16	0.87	3.48	1.05	6.37 *
10. สนับสนุนส่งเสริมและจัดกิจ กรรมการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม นิยมประเพณีในท้องถิ่น เช่น การผลิตเครื่องจักสาน การ ทอผ้า การปั้นเครื่องปั้นดินเผา การเล่นพื้นบ้าน ฯลฯ	3.31	1.04	2.68	1.08	5.46 *
รวม	4.03	0.56	3.42	0.74	8.07 *

* p < .01

จากตารางที่ 14 แสดงว่า บทบาทของครูโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชุมชนด้านสังคมและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนในโครงการและนอกโครงการ การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ในเขตชนบทยากจน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกกิจกรรม คือ ทำคนเป็นตัวอย่าง และเป็นผู้นำในการต่อต้านยาเสพติด และยาเสพติด จัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน เช่น รักรักรวนประชาชนทำความสะอาดสถานที่สำคัญ ทำความสะอาดคูคลอง ช่วยกันปลูกต้นไม้ ฯลฯ จัดกิจกรรมเสริมสร้างความสามัคคีระหว่างโรงเรียนและชุมชน เช่น จัดแข่งขันกีฬาร่วมกับประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ จัดให้โรงเรียนเป็นศูนย์พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน จัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันวิสาขบูชา วันลอยกระทง วันกศัญญ์ ฯลฯ ร่วมกับประชาชนประกอบกิจกรรมในวันสำคัญ เช่น วันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา วันลอยกระทง วันสงกรานต์ ฯลฯ นำนักเรียนเข้าวัดเพื่อฟังเทศน์ ทำบุญตักบาตร นำนักเรียนเข้าวัดเพื่อพัฒนาวัด และสนับสนุนส่งเสริมการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น เช่น การผลิตเรื่องจกีสาน การทอผ้า การปั้นเครื่องปั้นดินเผา การละเล่นพื้นบ้าน ฯลฯ ซึ่งบทบาทเหล่านี้ ครูโรงเรียนในโครงการมีบทบาทมากกว่าครูโรงเรียนนอกโครงการ การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบบทบาทของครูประถมศึกษาโรงเรียนในโครงการและนอกโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน ในการพัฒนาชุมชน ด้านสุขภาพอนามัย ตามการรับรู้ของตนเอง

บทบาทในการพัฒนาชุมชน ด้านสุขภาพอนามัย	ครูในโครงการ กศ.พช.		ครูนอกโครงการ กศ.พช.		t
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
1. ให้ความรู้ในเรื่องการบริโภค อาหาร การประกอบอาหารที่ ถูกสุขลักษณะและการถนอม อาหารแก่นักเรียนและประชาชน	3.94	0.79	3.34	0.92	6.35*
2. ให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษา สุขภาพอนามัยแก่นักเรียนและ ประชาชน	4.00	0.82	3.47	0.90	5.55*
3. เผยแพร่ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ การป้องกันและการรักษาโรค ระบาดที่มีกจะเกิดในชุมชน	3.82	0.85	3.58	1.07	4.52*
4. ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขในการบริการให้ ภูมิคุ้มกันโรคกับเด็ก และกระตุ้น ภูมิคุ้มกันในเด็กแรกเข้าเรียน ชั้นประถม	4.08	0.88	3.58	1.07	4.52*
5. ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ สาธารณสุข ในการบริการป้อง กันโรคติดต่อแก่นักเรียนและ ประชาชน	4.07	0.89	3.48	1.01	5.60*

ตารางที่ 15 (ต่อ)

บทบาทในการพัฒนาชุมชน ด้านสุขภาพอนามัย	ครูในโครงการ กศ.พช.		ครูนอกโครงการ กศ.พช.		t
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
6. ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ สาธารณสุข จัดอบรมแนะนำ ความรู้ที่จำเป็นในการดำรง ชีวิตในชุมชน ในเรื่องการ รักษาและจัดตั้งกองทุนยา	3.46	1.02	2.87	1.14	4.94*
7. ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ สาธารณสุข อบรมให้ความรู้ ในเรื่องสุขภาพิบาลของครอบครัว และชุมชน เช่น การจัด ทำน้ำสะอาด น้ำดื่มและน้ำใช้ สร้างโอ่ง สร้างส้วม ฯลฯ	3.61	1.01	2.90	1.14	6.04*
8. จัดกิจกรรมร่วมกับประชาชน ในการปรับปรุงพัฒนาสุขภาพิบาล ในชุมชน เช่น การจัดทำความ สะอาดบริเวณหมู่บ้าน การสร้าง ส้วม กำจัดขยะ ฯลฯ	3.67	1.05	3.04	1.07	5.45*
รวม	3.83	0.65	3.22	0.78	7.65*

* $p < .01$

จากตารางที่ 15 แสดงว่า บทบาทของครูโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชุมชนด้านสุขภาพอนามัยของครูโรงเรียนในโครงการและนอกโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกกิจกรรม คือ ให้ความรู้ในเรื่องการบริโภคอาหาร การประกอบอาหารที่ถูกต้องลักษณะ และการถนอมอาหารแก่นักเรียนและประชาชน ให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัยแก่นักเรียนและประชาชน เผยแพร่ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการป้องกันและการรักษาโรคระบาดที่มีมักจะเกิดในชุมชน ประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการบริการให้ภูมิคุ้มกันโรคภัยเด็ก และกระตุ้นภูมิคุ้มกันให้เด็กแรกเข้าเรียนชั้นประถม ประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการบริการป้องกันโรคติดต่อแก่นักเรียนและประชาชน ประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจัดอบรมแนะนำความรู้ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในชุมชนในเรื่องการใช้ยา และจัดตั้งกองทุนยา ประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อบรมให้ความรู้ในเรื่องสุขาภิบาลของครอบครัวและชุมชน เช่น การจัดหาผ้าสะอาด น้ำดื่มและน้ำใช้ สร้างโถง สร้างส้วม ฯลฯ และจัดกิจกรรมร่วมกับประชาชนในการปรับปรุงพัฒนาสุขาภิบาลในชุมชน เช่น การจัดทำความสะอาดบริเวณหมู่บ้าน การสร้างส้วม กำจัดขยะ ฯลฯ ซึ่งบทบาทเหล่านี้ครูโรงเรียนในโครงการมีบทบาทมากกว่าครูโรงเรียนนอกโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบบทบาทของครูประถมศึกษาโรงเรียนในโครงการและนอกโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน ในการพัฒนาชุมชนด้านการเมืองการปกครองตามการรับรู้ของตนเอง

บทบาทในการพัฒนาชุมชน ด้านการเมืองการปกครอง	ครูในโครงการ กศ.พช.		ครูนอกโครงการ กศ.พช.		t
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
1. เป็นกรรมการเลือกตั้งของ ชุมชน เช่น เลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	2.70	1.40	2.09	1.26	4.31*
2. มีส่วนร่วมในการบริหารงาน ของสภาตำบล	2.43	1.42	1.84	1.07	4.58*
3. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการ ปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข แก่นักเรียนและประชาชน	4.04	0.94	3.40	1.02	5.96*
4. สนับสนุน ส่งเสริมให้ประชาชน เข้ารับการอบรมเพื่อความมั่นคง ปลอดภัยของชุมชน และของ ประเทศชาติ เช่น การอบรม ลูกเสือชาวบ้าน การอบรม สมาชิกไทยอาสาป้องกันชาติ	3.55	1.12	2.82	1.18	5.80*
5. แนะนำให้ประชาชนรู้จักใช้ สิทธิของตนตัดสินใจในการ เลือกผู้นำ ผู้แทนกลุ่ม หรือผู้ แทนราษฎร โดยพิจารณาคุณสมบัติ ที่เหมาะสม	3.84	1.04	3.10	1.10	6.31*

ตารางที่ 16 (ต่อ)

บทบาทในการพัฒนาชุมชน ด้านการเมืองการปกครอง	ครูในโครงการ กศ.พช.		ครูนอกโครงการ กศ.พช.		t
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
6. แนะนำหรือให้ความรู้ในเรื่อง กฎหมายที่ชาวบ้านควรรู้ ใน เรื่องการติดต่อกับการมาใช้ บริการอำเภอ การทำหน้าที่ พลเมืองดี แจ่งเกิด แจ่งตาย ตามระเบียบราชการ	3.65	1.05	2.84	10.8	7.10*
รวม	3.37	0.85	2.68	0.83	7.58*

* $p < .01$

จากตารางที่ 16 แสดงว่า บทบาทของครูโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชุมชน ด้านการเมืองการปกครอง ของครูโรงเรียนในโครงการและนอกโครงการ การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตสหวิทยาเขต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทุกกิจกรรม คือ เป็นกรรมการเลือกตั้งของชุมชน เช่น เลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีส่วนร่วมในการบริหารงานของสภาตำบล เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขแก่นักเรียนและประชาชน สนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนเข้ารับการอบรม เพื่อความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน และของประเทศชาติ เช่น การอบรมลูกเสือชาวบ้าน การอบรมสมาธิกไทยอาสาป้องกันชาติ แนะนำให้ประชาชนรู้จักใช้สิทธิของตนตัดสินใจในการเลือกผู้นำ ผู้แทนกลุ่ม หรือผู้แทนราษฎรโดยพิจารณาคุณสมบัติที่เหมาะสม แนะนำหรือให้ความรู้ในเรื่องกฎหมายที่ชาวบ้านควรรู้ ในเรื่องการติดต่อกับการมาใช้บริการของอำเภอ การทำหน้าที่พลเมืองดี แจ่งเกิด แจ่งตาย ตามระเบียบราชการ ซึ่งบทบาทเหล่านี้ ครูโรงเรียนในโครงการมีบทบาทมากกว่าครูโรงเรียนนอกโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาในเขตสหวิทยาเขต

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบบทบาทของครูประถมศึกษาโรงเรียนในโครงการและนอกโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน ในการพัฒนาชุมชน แต่ละด้าน ตามการรับรู้ของตนเอง

บทบาทในการพัฒนาชุมชนของครู	ครูในโครงการ กศ.พช.		ครูนอกโครงการ กศ.พช.		t
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
ด้านการศึกษา	3.37	0.60	2.59	0.77	10.00*
ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ	3.39	0.60	2.56	0.74	11.12*
ด้านสังคมและวัฒนธรรม	4.03	0.56	3.42	0.77	8.07*
ด้านสุขภาพอนามัย	3.83	0.65	3.22	0.78	7.65*
ด้านการเมืองการปกครอง	3.37	0.85	2.68	0.83	7.58*

* $p < .01$

จากตารางที่ 17 แสดงว่า การรับรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการและนอกโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน ที่มีบทบาทของครูในการพัฒนาชุมชน ในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทุกด้าน คือในด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านการศึกษา ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านสุขภาพอนามัย และด้านการเมืองการปกครอง เป็นที่น่าสังเกตว่าครูในโครงการมีบทบาทมากกว่าครูนอกโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจนในทุกด้าน และครูในโครงการได้แสดงบทบาทในระดับมาก ในด้านสังคมและวัฒนธรรมและด้านสุขภาพอนามัย